

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาภัยแล้งในฤดูแล้งที่มีผลต่อการบรรลุนิคมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : พระมหาวิสุทธิ์ ธมฺมธีโร (มิจาด)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมาการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระศรีสทธีเวที (ขวัญ ภิรมโณ), ป.ธ. ๙, พธ.บ., ศษ.ม., ประด. (วัฒนธรรมศาสตร์)

: ดร.จรรยา วรรณกสิณานนท์, ป.ธ. ๗, พธ.บ., อ.ม., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาการบรรลुरुธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษา กัลยาณมิตรที่มีผลต่อการบรรลुरुธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และคัมภีร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียง บรรยาย ตรวจสอบ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จากการศึกษาพบว่า

คำว่า มิตร เป็นภาษาสันสกฤต ตรงกับภาษาบาลีว่า มิตตะ และมีความหมายเดียวกับคำว่าเมตตา กัลยาณมิตร หมายถึง มิตรที่ดี ทั้งที่เป็นบุคคลและคุณธรรม ที่ช่วยเกื้อกูลสนับสนุน และส่งเสริมเพื่อให้ก้าวไปสู่หนทางชีวิตที่ดีงาม เจริญองาม จนถึงบรรลุลหรรณ กัลยาณมิตรในที่นี้ ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอริยบุคคล ๘ จำพวก ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รักทั้งหลาย มารดาบิดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ภรรยา สามี มิตรสหาย กัลยาณชนทั้งหลาย รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องและเป็นมิตรที่ดี คุณธรรมพื้นฐานของกัลยาณมิตรได้แก่ อริยทรัพย์ ๗ สัปปุริสธรรม ๗ และคุณธรรมที่ถือเป็นคุณสมบัติโดยตรงของกัลยาณมิตรได้แก่ กัลยาณมิตตธรรม ๗

การบรรลุนิพพาน หมายถึง การอบรมพัฒนาปัญญาเพื่อให้รู้แจ้งอริยสัจ ๔ กล่าวคือ เมื่อเข้าใจอริยสัจ ๔ เป็นครั้งแรก ตามระดับโลกุตตรธรรม ๙ ประการ คือ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ย่อมก้าวล่วงความเป็นปุถุชน เข้าสู่ความเป็นอริยบุคคล จึงกล่าวได้ว่า การบรรลุนิพพานเป็นอริยบุคคล ชั้นโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และพระอรหันต์กัถิ การตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าหรือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้ากัถิ ขึ้นอยู่กับระดับปัญญาญาณหยั่งรู้ในอริยสัจ ๔

กัลยาณมิตรนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพราะเป็นผู้คอยเกื้อหนุนและคำจูงต่อการฝึกฝนพัฒนาตนเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของการปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลเป็นกัลยาณมิตรเชิงโลกียะ ส่วนพระพทธเจ้า

พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวกเป็นกัลยาณมิตรในเชิงโลกุตตระ เพราะการที่บุคคลจะสามารถบรรลุธรรมขั้นสูงจนกำจัดกิเลส และหลุดพ้นจากวัฏฏทุกข์ได้ ก็ด้วยอาศัยพระพุทธเจ้าเป็นต้นเป็นผู้แนะนำสั่งสอน โดยอาศัยพระธรรมเป็นเครื่องมือการปฏิบัติ และมีพระอริยสงฆ์เป็นแบบอย่าง และเป็นกัลยาณมิตรคอยชี้แนะ